

Hjälpare! Lektionsschema för högstadieskolor

Inledande video: https://www.youtube.com/watch?v=gCtyW_dQ53I&t=1s

Prezi: <https://prezi.com/view/JqCtAkdK0UnMkKhI99Yr/>

Kahoot: <https://create.kahoot.it/>

Öppna Kahoot-spelet färdigt. Prezi närmar sig redan bilderna och videorna, använd endast den högra pilen för att gå vidare.

Presentera dig själv efter den inledande videon och berätta om presentationen.

- * Lämpliga tillägg för andra stadiet
- ** Om det finns en överenskommen delegatkontakt för skolan, behandla inte dessa punkter

1. Symbol

Fråga: Har ni sett dessa tre symboler? [Gå till bilden](#). (Till exempel: på en första hjälpen-väska, ambulans, TV, insamlingsbössor, i reklam, kampanjer, på konserter m.m.)

Fråga: Varför finns det tre olika symboler?

- Röda Korset, Röda Halvmånen och Röda Kristallen; korset kommer

från den schweiziska flaggan (Henry Dunant var schweizare) men den förknippas lätt med religion (även om organisationens verksamhet inte bygger på en religion utan på att hjälpa).

Därför använder man en halvmåne som symbol i några länder. Varje stat får själv välja sin symbol, kristallen är det mest neutrala alternativ.

[Gå till bilden](#)

Som exempel symboler för Röda Korset och Röda Halvmånen i Somalia, Argentina, Syrien och Filippinerna.

[Gå till bilderna](#)

Denna symbol är avsedd att tjäna som **skyddssymbol**. Därför placeras den på en synlig plats till exempel på ett räddningsfartygs eller ett sjukhus tak eller på skyddsvästar. Den som bär symbolen skyddas av de nationella lagarna, och om man skadar någon som skyddas av symbolen, hamnar man inför krigsrätten. (* *Fråga:* Hur hamnar man inför brottmålsdomstolen och hur fungerar krigsrätten i praktiken? Vad vet man om dagens krigspraxis?)

De som skyddas av symbolen är aldrig beväpnade utan alltid där för att hjälpa.

Bild 1: Frivilliga inom Röda Halvmånen i Syrien och en anställd vid internationella Röda Kors.

Bild 2: Ett hjälpfartyg lastat med sjukvårdsartiklar i Libyen.

Byt bild

2. Hur började hjälparbetet?

Röda Korset blev till när schweizaren Henry Dunant reste inom ett krigsområde i norra Italien 1859 och värvade frivilliga att hjälpa krigsoffer och inrättade ett sjukhus i en kyrka. Han ville hjälpa de sårade **oavsett på vilken sida de stod**, och några år senare samlades Röda Korsets kommitté för första gången.

Senare utarbetades en konvention i Geneve i Schweiz som undertecknades av nästan alla stater i världen (det är en konvention om den humanitära rätten mellan staterna och alla stater förbinder sig att respektera människolivet). Så uppstod en organisation vars enda avsikt var att hjälpa krigsoffer och skydda civilpersoner. Organisationen spred sig snabbt till många olika länder och började också hjälpa offer för stora olyckor samt behandla och förebygga epidemier.

Idag är organisationens huvudsakliga uppgift biståndsarbete världen över och tryggnad av bestående fred (**opartiskhet** och **humanitet**). Röda Korset hjälper dem som mest behöver hjälp, stödjer samarbetet mellan folk och skyddar människovärdet och livet.

Du kan även visa en video om Röda Korsets historia.

Video: Story of an Idea, **visa endast till 2:45!** (När ICRC nämns och symbolen visas på videon)
<https://www.youtube.com/watch?v=QeKVtWrELYI>

Byt bild

Finland 140

Det har funnits hjälpare i Finland i redan 140 år; Yhdistys haavoittuneiden ja sairasten sotilaiden hoitoa varten (föreningen för vård av sårade och sjuka soldater) grundades 1877. Till en början verkade organisationen för att hjälpa soldater under krigstiden men efter krigen fokuserade man också på bland annat utvecklingshjälp.

Fråga: Vem/vilka kan bilderna tänkas föreställa?

Bild 1: Sjukskötare under inbördeskriget i Finland.

Bild 2: Tävlning i första hjälpen 1968. Bild 3: Mannerheim med en invalid och en assistenthund.

De första kurserna i första hjälpen ordnades redan 1885 för poliser och järnvägsarbetare. Alla medborgare erbjöds undervisning i vårdfärdigheter och beredskap för skador på Helsingfors järnvägsstation till ett pris på tre mark.

I dag finns det första hjälpen-grupper vid nästan varje avdelning (nästan 500 avdelningar) och över 3 000 gruppmedlemmar. De bistår myndigheter

vid stora olyckor och har till exempel jour under evenemang. Första hjälpen-grupperna är en stor del av Finlands beredskap inför eventuella katastrofer och olyckor.

Video: Hjälpare 140

https://www.youtube.com/watch?v=Y0yEk_GIZKQ

Byt bild

Skicka vidare

Bild 1: Röda Korset i USA levererade cyklar till Finlands Röda Kors för att sjukskötare kunde göra sitt arbete. På samma sätt stödjer FRK i dag lokala frivilliga på olika håll i världen.

Bild 2 är tagen i Zimbabwe där FRK efter en hälsoutbildning delade ut cyklar till de frivilliga så att de bättre kan ta sig från by till by och berätta om till exempel malaria och HIV. Också Finland är alltså både bidragstagare och bidragsgivare, alltefter situation.

Byt bild

Principer

Fråga: Vad kan följande ord betyda?

Röda Korset och Röda Halvmånen har *sju principer* som utgör grunden för deras samtliga verksamhet. De styr all verksamhet; på så sätt garanteras en jämlik och enhetlig hjälp överallt i världen. Röda Korset är framför allt en beredskapsorganisation.

Byt bild

3. Finlands Röda Kors i dag

Fråga: Vad betyder beredskap?

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=PUqa-bLYQmI>

Röda Korset är en fullständigt självständig organisation men följer alltid lagarna i respektive land. Det kan endast finnas **en Röda Korset- eller Röda Halvmånen-organisation** i varje land (**enhet** och **självständighet**). All verksamhet bygger på **frivillig hjälp** och ett starkt nätverk av hjälp i hela världen. Med gemensamma avtal kan hänvisas till exempel till ett avtal mellan Röda Korsets avdelning och en närbutik om att man i händelse av brand kan köpa mat från butiken till och med på natten.

Byt bild

Distrikt och avdelningar

Bild/karta över avdelningarna. Det finns 12 distrikt och 493 avdelningar i Finland (om det finns en avdelning på orten kan du här berätta om dess verksamhet).

I Finland är verksamheten fredstida hjälp. Avdelningarna har sina egna beredskapsplaner som stödjer den rikstäckande beredskapen inför katastrofer och gör det möjligt att reagera snabbt till exempel i händelse av olyckor. Det finns 272 larmgrupper (dvs. grupper som är beredda att agera genast när olyckan är framme) i Finland. Grupperna ger även bland annat psykiskt stöd.

Byt bild

Verksamhet

Det finns verksamhet överallt i Finland och den genomförs huvudsakligen av frivilliga.

- Blodtjänsten, det vill säga blodgivning
- Första hjälpen-grupper (1) och till exempel pistjourhavande (7)
- Räddningstjänsten (6)

- Vänverksamhet av människor i alla åldrar till människor i alla åldrar (2 & 9)
- Grupper för psykisk hjälp i kriser (t.ex. stora olyckor)
- Verksamhet vid asylförläggningar (fritid, språkkubbar m.m.) (5)
- Stöd för mångkulturalism (8)
- Läxklubbar och Reddie Kids-klubbar för barn
- De Ungas Skyddshus (huvudstadsregionen, Åbo, Tammerfors) (4)
- Kontti-varuhuset där långtidsarbetslösa arbetar (3)

Byt bild

Första hjälpen jourhavande

Före videon: Jourhavande i första hjälpen arbetar till exempel på festivaler och under olika evenemang, såsom under skolavslutningskvällar och nyårsfirandet när det är många människor och mycket rusmedel i rörelse.

Fråga: Har ni sett jourhavande på festivaler?

<https://www.youtube.com/watch?v=ZVYZ8l6XqEU> 1:21 min

Byt bild

Frivillighet i Finland

Fråga: Vad betyder frivilligarbete? Vad kan det vara i Finland? Och ute i världen?

→ Frivillig = en person som arbetar av sin egen fria vilja

Det finns frivilliga i cirka 16 000 olika uppgifter överallt i Finland. (Flest frivilliga arbetar i första hjälpen-grupperna och som vänner samt i spaningsarbetet.) Även till exempel uppbyggandet av en Minecraft-server eller en bössinsamling räknas som frivilligverksamhet.

Ansvariga för uppbyggandet och administrationen av servern är Röda Korsets unga frivilliga. Även nya frivilliga är välkomna med! Mer information: <https://rednet.punainenristi.fi/sparra>. Spelet hittar du på IP-adressen "sparra.net9.fi".

Genom Minecraft vill man nå ut till ungdomar och erbjuda dem en plats där de avgiftsfritt kan spela och tillbringa tid med andra ungdomar. Servern ger även information och möjlighet att delta i Röda Korsets verksamhet.

(På adressen <https://www.rodakorset.fi/kom-med> finns en lista över all frivilligverksamhet).

Byt bild

De ungas skyddshus

Fråga: När kan man behöva hjälp?

Man kan behöva hjälp förutom i olyckor även i olika livssituationer. Därför finns De ungas skyddshus.

Video (endast om det finns ett skyddshus på orten):
<https://www.youtube.com/watch?v=9G9-WAACGxw> 1:27 min

Det finns skyddshus i huvudstadsregionen (Helsingfors, Esbo, Vanda), Åbo och Tammerfors och de har alltid öppet. Man kan också ringa skyddshuset om det inte finns ett skyddshus på den egna orten. Frivilliga på skyddshuset ger praktisk hjälp och hjälper ungdomar att komma vidare i problemsituationer.

Byt bild

Chatten Sekasin

Skyddshuset samarbetar även i chatten Sekasin för Föreningen för Mental Hälsa i Finland. Chatten är öppen vardagar kl. 7–14 och under veckoslut kl. 15–24. Det finns en jourhavande i chatttjänsten som alltid är beredd att lyssna på

dig och hjälpa i alla frågor som du grubblar över, helt konfidentiellt. I chatten är alla känslor och teman tillåtna och du kan alltid prata i tjänsten.

Byt bild

Katastroffonden

Fråga: Om du ger pengar till en insamlingsbössa, vart går pengarna?

- Med katastroffonden avses en fond till vilken man samlar in pengar till exempel genom bössinsamlingar och kampanjer. Medlen kan skickas ut till de hjälpbehövande personer i Finland eller utomlands med detsamma.

Fråga: Varför är det viktigt att det finns en dylik fond?

Det skulle inte vara möjligt att reagera så snabbt utan katastroffonden (minst 85 procent av medlen går alltid direkt till de hjälpbehövande, insamlingskostnaderna är högst 15 %). Det går snabbt att inleda en ny insamling när det behövs men det finns också kampanjer, varav den mest kända säkert är Hungerdagen.

Byt bild

Fråga: Kommer ni på en situation i Finland där man kunde behöva katastroffonden?

På videon finns ett exempel på hur katastroffonden har hjälpt i Finland: <https://www.youtube.com/watch?v=q5Exu-FIYh4&feature=youtu.be> 00:40

Byt bild

4. Hjälpare ute i världen

Alla stater i världen har undertecknat Genevekonventionen och det finns

en Röda Korset-organisation i 190 länder, även till exempel i Nordkorea. Det är möjligt endast tack vare principen om **opartiskhet**.

Gå till kartan.

De röda cirklarna på kartan anger antalet frivilliga i respektive land. De flesta frivilliga finns i Indien där även befolkningens mängd är betydligt större än till exempel i Finland. De andra största cirklarna: Iran, Kina, Japan, Indonesien och Burundi och Nigeria i Afrika. Gemensamt för alla cirklar på kartan är Röda Korsets principer.

Om klassen är intresserad av antalet frivilliga i något av länderna, kan du klicka på kartan för att öppna den: <http://data.ifrc.org/fdrs/overview/map>

I några stater är behovet av hjälp större än i andra. Utvecklingssamarbetet är långsiktigt arbete inom områden som har drabbats av till exempel torka eller epidemier. (På Röda Korsets webbplats kan du öppna en karta med alla aktuella biståndsmål i världen <https://www.rodakorset.fi/> högst upp till höger)

Byt bild

Bild 1: I Moçambique har Röda Korset handlett i nya odlingstekniker. Bild 2: Röda Korset i Kenya delar ut rent vatten inom områden som drabbats av torka. Bild 3: En frivillig hjälper en skadad i Kenya. Bild 4: I Moçambique ger man utbildning i hälsofrågor, såsom hygien.

Före: Samarbete

Före katastrofer arbetar Röda Korset genom att utbilda lokalbefolkningen, bygga väderbeständiga hus och odlingar, kartlägga och förebygga risker och förbereda sig inför dem.

Byt bild

Sjukhusets resa

Katastrofhjälp innebär även materiellt stöd. Från Finland är det möjligt att mycket snabbt skicka ut till exempel ett helt sjukhus till dem som behöver hjälp. **Hjälp** skickas ut i världen endast när en Röda Korset- eller Röda Halvmånen-organisation har bett om hjälp.

Bild 1: Ett fältsjukhus färdigt packat i logistikcentralen Kalkku, bild 2: sjukhuset flyttas till flygplanet, bild 3: sjukhuset lossas i Haiti, bild 4: sjukhuset uppförs, bild 5: det färdiga sjukhuset i Haiti och bild 6: operationssalen i sjukhuset.

Efter att ett sjukhus har skickats iväg börjar man genast packa ihop ett nytt sjukhus i Kalkku för säkerhets skull.

Byt bild

Under:

Fråga: Hurdana katastrofer kan inträffa ute i världen?

Med katastrofer avses akuta olyckor, till exempel naturkatastrofer såsom översvämningar, jordbävningar, orkaner och torka. Flest naturkatastrofer inträffar i Asien och kring Stilla havet (jordbävningar, översvämningar).

Fråga: Vilka andra katastrofer kommer ni att tänka på?

Till exempel konflikter och krig, flyktingkriser. Öppna appen [Riskzoner](https://www.riskienkeskella.fi/sv) <https://www.riskienkeskella.fi/sv> och visa till exempel jordbävningsområdena på kartan och presentera idén med appen.

Under katastrofer hjälper man skadade och sjuka genom att inrätta sjukhus, dela ut mat och kläder, organisera logistiken (transporter) och genom att stödja de lokala myndigheterna och frivilliga.

Fråga: Var kunde bilden vara tagen? Vad händer på bilden? Vem föreställer bilden?

Bild 1 är tagen i Nepal. Efter jordbävningar hjälper frivilliga att till exempel bygga hållbarare bostadsbyggnader. Bild 2 är tagen under översvämningar i Kenya. På bild 3 ser ni jordbävningen i Haiti där frivilliga letade efter människor i ruinerna.

Byt bild

** Efter

Man stannar kvar i katastrofområdet även efter att den värsta tiden är över. Man lär lokalinvånarna att förbereda sig för framtiden och bygger bland annat sjukhus, skolor och bostäder tillsammans med dem.

Titta på en exempelvideo om det praktiska arbetet i Nepal efter en jordbävning där man hjälper lokalbefolkningen. Målet är alltid att se till att samhället klarar sig på egen hand efter katastrofer (Petra arbetar nuförtiden på centralbyrån i Helsingfors, vid Röda Korset kan man arbeta både i Finland och ute i världen).

Video:

https://www.youtube.com/watch?v=z_cAWrTB3xg&list=PLd8ziw_oPNU8IOvEoSvwy7_D7FyeYC_nz&index=8 3min

Byt bild

** Vad skulle du ta med dig?

Fråga: Vad skulle du ta med dig om du hade 10 sekunder på dig? Be eleverna att fundera på frågan i par i en minut. Du kan be någon att svara på frågan högt. Fundera på vad som är viktigast och för vem.

** Sökning efter närstående: Italien och Tracing Bus

Katastrofer är inte alltid bara naturkatastrofer utan också till exempel konflikter eller krig. Enorma mängder människor har flytt från krigsdrabbade områden och familjemedlemmar kan ha kommit ifrån varandra. Röda Korset hjälper även vid återförening av familjer och spaning efter försvunna. På videon ger Röda Korset flyktingar samtalstid så att de kan kontakta sina familjemedlemmar.

Videon är på italienska men nedan finns en sammanfattning:

Röda Korset i Nederländerna inledde projektet Tracing Bus som gav flyktingar möjlighet att ringa tre minuters samtal hem. De ringde upp sina familjemedlemmar och andra anhöriga som de kanske inte hade hört av på flera månader. De berättade att allt är okej och kunde byta några ord med sina anhöriga. Den viktigaste meningen under samtalen var "Allt är okej".

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=-bxQ8qAXbLo> 3 min

Fråga: Varför gör man detta arbete? Varför är det viktigt? Vad behöver människan?

Byt bild

5. Vad kommer ni ihåg?

Före Kahoot: Bild från Solferino där frivilliga inom Röda Korset och Röda Halvmånen från överallt i världen samlades 2009.

Kahoot-spelet FRK-Hjälpare!

Det rekommenderas att du reserverar cirka 10 minuter för spelet. Du kan belöna den bästa spelaren/de bästa spelarna på något sätt (t.ex. sommargummi, nyckelband, pins).

6. Tack!

Du kan skriva ned något om den egna närmaste avdelningens verksamhet på svarta tavlan om ni ordnar lämplig verksamhet för ungdomar. *Ta reda på detta på förhand!* Uppmuntra dem som är intresserade av verksamheten att kontakta den närmaste avdelningen och ta reda på kommande utbildningar <http://www.rodakorset.fi>

Till sist ska du dela ut eventuella kort om sociala medier till eleverna och uppmuntra dem att följa oss i sociala medier.

Klicka ännu igång videon när klassen lämnar lektionen: <https://www.youtube.com/watch?v=L7MyEtf70IA> Videon har spelats in i Solferino där frivilliga från olika länder samlades 2017.

Källor

Foton:

1. Ibrahim Malla och IFRC
2. Finlands Röda Kors, Marianna Miettinen-Fosser och Matti Toivonen
3. Pasi Leino, Jani Rutanen, Esa Kyyrö, Hanna Linnakko, Leena Koskela, Sari Parjanen, Maria Santto, Jarkko Mikkonen, Timo Wilderness, Miisa Kaartinen och Altti Näsi
4. IFRC, David Chancellor, Jonathan Kalan, Brendan Bannon, Zara Järvinen, Jarkko Mikkonen, Ari Räsänen, Maria Santto, Asko Salmi, Aapo Huhta, Eric Quintero, Niklas Meltio, Mirva Helenius och Röda Korset i Italien
5. Marko Kokic
6. Röda Korset i Italien - Croce Rossa Italiana

Finlands Röda Kors